

ZIEMIA

LUBELSKA

PIERWSZEGO

Redakcja i Administracja: Gubernatorska Nr 8. — Skrzynka pocztowa Nr 59. — Adres telegraficzny „Ziemia — Lublin”

DRUGI PRZYKŁADY:

W Lublinie: 300 egzemplarzy: 1.40 hal., kwartał 6 kop., półrocznik 12 kop., rocznik 24 kop., z dodatkami 1.80, kwartał 1.20, półrocznik 2.40, rocznik 4.80, nie posiadać wstępów, 1.40 hal. kwart., 1.20 h., półrocznik 2.40 h., rocznik 4.80 h.

DRUGI PRZYKŁADY:

W Lublinie: 300 egzemplarzy: 1.40 hal., kwartał 6 kop., półrocznik 12 kop., rocznik 24 kop., z dodatkami 1.80, kwartał 1.20, półrocznik 2.40, rocznik 4.80, nie posiadać wstępów, 1.40 hal. kwart., 1.20 h., półrocznik 2.40 h., rocznik 4.80 h.

W sprawie ulicznej „Ziemia Lubelska” porywano kasetę 3 halerzy. Pospieszcie się 6 halerzy.

REKOPISOW NIE WYTRAGA SIĘ.

PIERWSZO-
ZHENNY-
„OAZA” KINO (gm. hotelu
TEATR Europejski.) **DZIŚ**
AMOR i S-ka.

TELEGRAMY

Przed wielką ofensywą rosyjską.

KOPENHAGA, 14 3 (tel. wł.) Z Petersburga donoszą: Cała Rosja zamienila się obecnie w wielki obóz wojenny. Rozpoczęcie ofensywy przez armję rosyjską jest już tylko zależnym od poprawienia się pogody i ukończenia wielkich transportów. Car i król rumuński obejmą formalnie główne dowództwo. Władzę egzekucyjną obejmie Wielki Książę Mikołaj Mikołajewicz. Adłutusem Wielkiego Księcia będzie

rumuński następca tronu. Najwyższe stanowiska w armji rosyjskiej zajmą generałowie: Bru silow, Ewert, Czerbitow, Kuro patkin, Leczycki, Ruzski, Tiao now, Rennenkampf, Miszczenko, Popow, Klewe i Harko.

Jednocześnie do Kopenhagi donoszą, iż co do powodzenia ofensywy rosyjskiej powstają wielkie wątpliwości wobec fatalnego wewnętrznego stanu Rosji.

Wrzenie wewnętrzne w Rosji.

Rosyjski front

wewnętrzny.

MALMO, 14.3 (tel. wł.) Do Petersburga, celem przywrócenia porządku, sprowadzono nowe, wielkie zastępy kozaków. Wojskowym komendantem stolicy mianowano energicznego generała Nik. Ienke.

Sytuacja w Moskwie.

AMSTERDAM, 14.3. (tel. wł.) Londyński „Times” donosi: Do tychczas brak wiadomości, co się dzieje w Moskwie. Ze względu jednak na tamtejszą sytuację sprawozdania można przypuszczać, iż położenie jest tam jeszcze gorsze, niż w Petersburgu.

Dyktatura wojskowa w Petersburgu, Moskwie i Odesie.

MALMO 14.3 (tel. wł.) Na skutek postanowienia powziętego przez Protopopowa wprowadzono z powodu ostatnich rozruchów dyktaturę wojskową w Petersburgu, Moskwie i Odesie.

Podróż kanclerza

Niemiec do Austrii.

WIENIEN 14.3 (BK.) Kanclerz Niemiec Bethmann v. H. II węg w końcu bieżącego tygodnia przybędzie do Wiednia dla złożenia wizyt cesarzowi Karolowi I

Rozruchy w Rosji azjatyckiej

STOCKHOLM, 14.3 (tel. wł.) W okragach Turgani, Tygrys i Kostanci w Azjatyckiej Rosji wybuchnęło wrzenie rewolucyjne. Car polecił ogłosić w tych prowincjach stan obłężenia.

Zamknięcie obrad Dumy.

PETERSBURG, 14.3 (BK.) Petersburska Agencja Telegraficzna donosi: Dwoma specjalnymi ukazami car zarządził przerwanie z dniam 11 marca posiedzeń Dumy i Rady Państwa. Obie izby rosyjskie parlamentu powołane zostaną do dalszych obrad w kwietniu 1917 roku, lub też w razie wyjątkowych okoliczności wcześniej.

Sytuacja w Rosji,

a koniec wojny.

BERLIN, 14.3. (tel. wł.) Biuro Reutersa donosi: Na giełdach panuje przekonanie, iż ostre wrzenie szerzące się w Rosji ogromnie przyspieszy zakończenie wojny.

Ministrowi spraw zewnętrznych hr. Czerninowi.

Królowa szwedzka w Berlinie.

BERLIN 1.3 (tel. wł.) Biuro Wolffa donosi: Cesarz i Cesarzowa uczestniczyli dziś przed południem w

nabożeństwie w katedrze. Później Cesarz wysłuchał raportu szefa gabinetu marynarki, jakoteż raportu sztabu generalnego. Po południu Cesarz i Cesarzowa byli na herbacie u królowej szwedzkiej w poselstwie szwedzkim.

Rosjanie o ofensywie przeciw Włochom?

STOCKHOLM 14.3 (tel. wł.) W gazecie rosyjskiej „Ruskoje Znamia” rozpisyją się na temat przyszłej ofensywy na terenie włoskim i podkreślają, że akcja zaczepna na włoskim placu boju rozpoczęła się w czasie chyba już najbliższym; Ale inicjatywa nie wyjdzie ze strony włoskiej, jak do tychczas utrzymywali większość korespondentów wojennych prasy plotogrodzkiej, lecz od Niemców. Autor korespondencji zaznacza, że chodzi o nową niespodziankę strategiczną Hinderburga, który zamierza rozpocząć generalny atak przeciwko Gorycji i tamtejszym pozycjom włoskim. Pismo rosyjskie zaznacza pod koniec swego artykułu, iż informacje jego polegają na zupełnie pewnych doniesieniach.

Konflikt niemiecko-amerykański.

—o—

Z Wiednia donoszą: W konflikcie niemiecko-amerykańskim nie nastąpiła na razie żadna widoczna zmiana, niemniej jednak faktem jest, iż konflikt zaostrza się coraz bardziej i że wobec tego wybuch wojny amerykańsko-niemieckiej staje się coraz bardziej prawdopodobny.

Gdyby istotnie do wojny przyszło, wówczas stałaby się pozycja hr. Tarnowskiego w Waszyngtonie nie do utrzymania. Zerwanie stosunków dyplomatycznych między Ameryką a Austro-Węgrami musiałoby w takim wypadku nastąpić. Do zaostrzenia sytuacji przyczynią się znacznie afera listu dyplomatów niemieckich w sprawie sojuszu z Meksykiem.

Usadowienie się Anglii na kontynencie.

Donoszą z Berlina: Tuż po rozpoczęciu zaostrzonej wojny łodziami podwodnymi, nadeszły tu wiadomości że Anglja zakupuje po olbrzymich cenach obszary ziemi w departamencie Pas de Calais. Wiadomość ta znajduje potwierdzenie, a powód tego postępowania Anglików jest następujący: Anglicy chcą teraz jak najszybciej wybudować tunel podmorski Calais — Dover. Projekt ten Anglicy przed wojną zwalczali, wi-

ząc w nim niebezpieczeństwo inwazji francuskiej do Anglii. Teraz jednak, mając Calais w swych rękach, i widząc się zagrożoną przez niemieckie łodzie podwodne, Anglja chce szybko tunel ten wybudować i dlatego zakupuje olbrzymie obszary w departamencie Pas de Calais, potwierdzając tem ogólne podejrzenie, że Calais nie wróci już do Francji.

Ponadto słychać, że Anglja zamierza osiąść na stałe także w innych punktach kontynentu, a mianowicie zabrać część wybrzeża belgijskiego z miejscowościami Blankenberge, Zeebrügge i kilku innymi. Rząd francuski miał się już na to zgodzić.

Angielski plan zdobycia Belgji.

W kołach angielskich — jak donoszą z Rotterdamu — zapadło postanowienie, aby w przewidywanym zbliżającym się rokowań pokojowych na każdy sposób ustalić się na wybrzeżach belgijskich. W tym celu silna wyprawa ma wylądować w punktach, które pozwolą na zajęcie wybrzeża z Blankenbergiem, Zeebrügge, Heyst i Knocke. Wszystkie wysiłki i ofiary mają być poniesione, aby w tych punktach utrzymać się przeciw wszelkim atakom niemieckim. Angielski rząd miał już uzyskać odpowiednią zgodę Francji na plan usadowienia się stałego Anglików na wybrzeżu belgijskim.

Prowizoryczne wyodrębnienie Galicji.

Do budapeszteńskiego dziennika „Az Est” donoszą z Wiednia:

Konferencje prezydenta ministrów hr. Clam Martinovica z klubami parlamentarnymi zbliżają się do końca i doprowadzą do pozytywnego rezultatu w sprawie zaprowadzenia niemieckiego języka państwowego, załatwienia kwestji czeskiej i prowizorycznego rozstrzygnięcia wyodrębnienia Galicji.

Pogłoski o likwidacji kolei wiedeńskiej i nadwisańskiej

Wychodząca z Moskwy „Gazeta Polska” z 25 lutego donosi z Petersburga, że w ministerjum komunikacji poruszono sprawę likwidacji zarządów kolei wiedeńskiej i nadwisańskiej. Potrzeba likwidacji umotywowana jest tem, że zarządy wspomnianych kolei zastawiły już sprawozdania i

rachunki z poprzedniej swej działalności, ukończyły przeto swą pracę, a w przyszłej samodzielnej Polsce nie wznowią swej działalności.

Po ewakuacji personelu wspomnianych linii kolejowych do Moskwy, część personelu, zwłaszcza wydziału ruchu, przeniesioną została na inne koleje. Buchalterja i inne wydziały pracowały w zwiększonym nawet komplecie w Moskwie. Po ukończeniu prac w zestawieniu sprawoz-

dań i poprzedniej działalności zarządy tych kolei otrzymały od ministerjum komunikacji nowe prace z zakresu planów ministerjum co do budowy nowych linii kolejowych. Wobec tego istnieją przypuszczenia, że o likwidacji zarządów tych kolei obecnie nie może być mowy. Zarządy kolei wiedeńskiej i nadwiślańskich o proponowanej przez ministerjum komunikacji likwidacji, dotychczas nie mają żadnej wiadomości.

Oświata ludowa w okupacji austro-węgier.

—O—
II.

Dzisiaj—w 16 lat później—odsetek analfabetyzmu jest niewątpliwie we wszystkich powiatach niższy, różnice przeto między stanem oświaty elementarnej w Galicji i w Królestwie są tam wyraźniejsze. Pamiętamy jednak, że w Galicji obowiązuje przymus szkolny i że Rada szkolna krajowa rozpoczęła tam swą działalność w roku 1863.

W świetle tej refleksji należy rozpatrywać różnicę w stanie oświecenia ludowego w obu częściach kraju, a wówczas—przy całym smutku, którym napawa niskość wykształcenia elementarnego w Królestwie—dziwić się wypadnie, że stan nie jest jeszcze gorszy, że społeczeństwo Królestwa potrafiło z własnej inicja-

tyw i własną siłą, nie tylko bez państwa, ale przeciw państwu, dźwignąć oświatę ludową na dzisiejszy jej poziom. Spis 15 go listopada 1916 okazuje nietylko głębię zaniedbania, w którą rząd rosyjski usiłował wtargnąć Królestwo, lecz także moc odporu, który inteligencja dawała niezmierną pracę oświatową, a lud samouctwem.

Dane o analfabetyzmie należy oczywiście rozpatrywać w świetle cyfr, dających pojęcie o stanie szkolnictwa w poszczególnych obwodach. Owóż dzięki „wykazom statystycznym, dotyczącym szkolnictwa początkowego i średniego w r. szk. 1915—16 i 1916—17”, sporządzonym przez Wydział szkolny jen. gub., możemy zdać sobie sprawę z olbrzymiego postępu, które uczyniło szkolnictwo polskie w okupacji austr. węg. od czasu ustąpienia Rosjan. W następującej tabelicy zestawiamy dane, dotyczące publicznych szkół ludowych przy końcu r. 1915-go i w dziesięć miesięcy później—na początku r. szk. 1916/17.

Obwód	Ludność 15/11 1916	Szkół		Klas	
		31/12 1915	31/10 1916	31/12 1915	31/10 1916
Bilgoraj	71.760	7	58	17	72
Busk	140.585	76	93	89	109
Chełm	75.945	—	66	—	79
Dąbrowa	120.975	38	50	94	118
Hrubieszów	57.065	—	93	—	104
Janów	124.465	22	68	25	78
Jędrzejów	98.930	41	92	52	117
Kielce	171.185	58	104	70	145
Końskie	141.945	30	48	55	82
Kozienice	113.290	48	48	61	66
Krasnystaw	99.235	66	82	74	90
Lubartów	89.515	49	88	54	102
Lublin	206.630	25	178	62	321
Miechów	153.040	134	150	158	187
Olkusz	149.165	46	64	71	102
Opatów	152.190	50	72	58	95
Opoczno	119.590	30	53	38	64
Pińczów	120.805	102	128	112	142
Piotrków	242.770	143	219	182	274
Puławy	136.790	28	102	39	121
Radom	173.920	51	78	99	146
Radomsko	231.260	157	188	180	216
Sandomierz	106.360	42	62	49	68
Tomaszów	65.410	—	105	—	116
Wierzbnik	119.475	23	64	23	70
Włoszczowa	96.145	50	61	50	69
Zamość	117.090	4	120	20	144
Razem		1320	2534	1731	3297

Obraz ten należy uzupełnić danymi odnoszącymi się do szkół prywatnych. Było ich:

31.XII. 1915 r.—326 (z czego w Lublinie 105¹⁾ a w Zamościu 70);

¹⁾ Z tej liczby tylko 58 oznaczono w „Wykazach” jako polskie.

31.X. 1916 r. — 92 (z czego w Lublinie 20 a w Zamościu 2).

Dr. Mieczysław Szerer.

Działalność „Kropki Mleka” w Lublinie w 1916 r.

(Wydział Lub. Tow. Hygienicznego).

I.

W roku sprawozdawczym Kropka Mleka w dalszym ciągu, jak od początku wojny, pełniła zadanie podwójne: 1) hygieniczno wychowawcze przez udzielanie porad dla dzieci matek w ambulatorjum Kropki przez lekarzy i w mieszkaniach prywatnych przez pielęgnację,—i 2) dobroczynne, jako stacja żywnościowa bezpłatna dla niemowląt najbardziej potrzebujących warstw ludności. Przeciętnie półowa konsumentów korzystała z bezpłatnych lub ulgowych porcji mleka, przyczem ulgowa opłata wynosiła nieznaczna część wartości wydanej porcji dziennej (np. 6 groszy za porcję wartości 2 złp.) Wartość mleka, wydanego w ciągu roku bezpłatnie lub za minimalną opłatą wynosiła 9 600 koron.

W roku ubiegłym Zarząd Kropki nie miał trudności budżetowych, dzięki temu, iż instytucje społeczne i rządowe skutecznie poparły akcją żywnościową Kropki pod hasłem „Ratujmy dzieci”.

W ten sposób w ciągu 1916 r. Kropka otrzymała: od Komitetu Biskupa Krakowskiego 1000 koron, od Komitetu Ratunkowego Głównego 5000 koron, od Komitetu Ratunkowego Miejskiego 3600 koron, a finansację prywatną i składki członków wyniosły 1764 kor. W początku r. bieżącego Kropka otrzymała dar od J. Eksceleńcy Gubernatorowej Kukuwej 300 marek i jednorazową zapomogę od C. i K. Generalnego Gubernatorstwa w kwocie 1000 koron*). Ogólny obrót roczny wyniósł 18225 koron. Ścisłe liczby dochodów i wydatków wyliczone są w sprawozdaniu kasowem.

Trudności zaś miał Zarząd w zaopatrzeniu Kropki w dostateczną ilość mleka, szczególnie w porze jesiennej i zimowej, kiedy wogóle mniejsza ilość mleka otrzymywana bywa z obór. Ratowało w części sytuację otrzymane od Komitetu Ratunkowego zgłaszane mleko, którego zużyliśmy w ciągu jesienianych miesięcy 700 puszek. Jednak z powodu braku mleka musieliśmy ograniczyć ilość wydawanego mleka na jedno dziecko, albo nawet odmawiać mleka nieco starszym dzieciom (powyżej półtora roku).

Z tego głównie powodu liczba dzieci, korzystających z opieki Kropki w 1916 r. mało zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem (288—285).

Liczba porad ambulatoryjnych nawet zmniejszyła się w r. ub. i wyniosła tylko 422 (w poprzednim 505). Jako powód opieszłości matki podawały brak czasu w skutek konieczności pracy zarobkowej i dużej ślasy czasu na zdobywanie w skle-

*) Te pozycje nie wchodzi do roku sprawozdawczego 1916 i zostały przytoczone dla zaznaczenia ofiarności sfer rządowych na rzecz „Ratowania dzieci.”

pach środków żywnościowych. Z ogólnej liczby 288 dzieci — 190 były zapisane do księgi lekarskiej i znajdowały się pod bezpośrednią obserwacją lekarzy ambulatoryjnych Kropki,—reszta 98 znajdowały się pod obserwacją lekarzy domowych i dostawały z Kropki pożywienie podług przepisu owych lekarzy. Wszystkie dzieci, korzystające z ulg w opłacie za mleko, obowiązkowo znajdowały się stale pod obserwacją i kontrolą Kropki, były badane w ambulatorjum przez lekarza, a odwiedzane w domu przez pielęgniarkę. Pielęgniarka wizytowała dzieci w ich mieszkaniach w ciągu roku 420 razy, sprawdzając stan materialny rodziny i słuszność korzystania z ulgowego pożywienia, a także udzielając wskazań higienicznych matkom w sprawie karmienia i pielęgnowania dzieci.

Dr. Borsukiewicz.

Ze świata.

Uwięzienie gen. Draczewskiego. „Frankfurter Zeitung” donosi ze Sztokholmu: Jak donosi „Russkaja Wola”, został uwięziony generał Draczewski, kontroler spraw prasowych w Petersburgu. Generał Draczewski obwiniony jest o fałszowanie dokumentów i sprzeniewierzenie pieniędzy publicznych w sumie 230,000 rb.

Trust dziennikarski w Ameryce. Trust dzienników lorda Northeliffa zawarł z 8 wielkimi dziennikami w Stanach Zjednoczonych układ, który popiera rząd angielski i amerykański. Pod protektoratem Morgana założono klub polityczny, który ma rozpowszechniać wśród wszystkich państw Ameryki politykę, reprezentowaną przez tę część prasy angielsko amerykańskiej. Z Anglii wyjechało do Ameryki 14 dziennikarzy w celu współpracownictwa w tej propagandzie. W najbliższym czasie sam lord Northeliff ma się udać do Ameryki.

Bułgaria nie zrywa z Ameryką. Agencja bułgarska jest upoważniona w jak najformalniejszy sposób zaprzeczyć pogłoskom, rozszerzanym w prasie zagranicznej, jakoby rząd bułgarski wystosował notę do Stanów Zjednoczonych, którą niechybnie musiałyby pociągnąć za sobą zerwanie stosunków amerykańsko bułgarskich. W ostatnich dniach nie wręczono żadnej noty ani amerykańskiemu zastępcy w Sofji, ani departamentowi stanu w Waszyngtonie. Jest absolutną nieprawdą, jakoby poseł bułgarski w Waszyngtonie miał polecenie zażądania swych paszportów.

Odpowiedzi od Redakcji.

W-ny K. T. w Lublinie, Różnica między kursem rubla na giełdzie w Wiedniu i kursem rubla w Lublinie jest bardzo znaczna. Radzimy w tej sprawie informować się w „Reprezentacji banków—Krajowego i Przemysłowego” Krak.-Przedmieście I. 56.

W-ny Zygmunt Soczyński w Opolu. Prosimy o nadstanie jeszcze kilku utworów.

CZYTAJ CIE

PORANNE NUMERY „ZIEMI LUBELSKIEJ”

Przynoszące w Lublinie najwcześniej Komunikaty wojenne i wiadomości telegraficzne Zawierające artykuły polityczne i informacyjne, korespondencje, feljetony, drobne wiadomości bieżące oraz bogaty dział wiadomości miejscowych z Lublina i gub. Lubelskiej.